

مقدمه‌ای بر زندگی و آموزه‌های عیسی (ع)

متن زیر گزیده‌ای است از زندگی حضرت عیسی (ع) بر اساس انجیل‌های مورد پذیرش مسیحیان. هدف این گزیده، شناخت زندگی یکی از پیامبران الهی، عیسی مسیح (ع)، است بدین امید که بتواند برای ما، آموزنده و نجات‌بخش باشد. چه بسا که در برخی از جزئیات متن، اختلافات و تفاوت‌هایی با سنت اسلامی وجود داشته باشد، اما مقصود ما در این جا وارد شدن به مجادلات تاریخی و کلامی و اثبات و انکار نیست؛ بلکه می‌کوشیم تا دل‌هایمان را به حقیقت سخنان عیسی (ع) بسپاریم. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله) بدانچه از جانب پروردگارش بر او فرو فرستاده شده ایمان آورده است و مؤمنان نیز به آن ایمان آورده‌اند. آری همگی به خدا و فرشتگانش و کتاب‌ها و فرستادگانش ایمان آورده‌اند [و گفتند:] «ما میان هیچ یک از فرستادگانش فرق نمی‌گذاریم» و گفتند: «شنیدیم و گردن نهادیم. پروردگارا، امرزش تو را می‌خواهیم و فرجام به سوی توست.»^۱ خداوند همچنین در قرآن کریم می‌فرماید: «آنان که خود را از طاغوت به دور می‌دارند و به سوی خدا بازگشته‌اند، آنان را مژده باد! پس بشارت ده به آن بندگان من که به سخن گوش فرا می‌دهند و بهترین آن را پیروی می‌کنند. اینان‌اند که خدایشان راه نموده و اینان‌اند همان خردمندان.»^۲

بسیاری از سخنان عیسی (ع) که در انجیل نقل شده‌اند با مشابهت بسیار در کتب مذهبی اسلامی نیز نقل شده است، و ما در کنار گزیده انجیل‌ها، مجموعه‌ای از آموزه‌ها و سخنان حضرت عیسی (ع) بر طبق منابع اسلامی را نیز در متنی با عنوان «چهره عیسی (ع) در اسلام» آورده‌ایم^۳ و نیز گزیده‌ای کوتاه‌تر (در دو صفحه) از سخنان عیسی (ع) در انجیل‌های چهارگانه و منابع اسلامی^۴.

پیش از شروع مطلب، توضیح برخی نکات تاریخی، به منظور شناخت زمینه و زمانه‌ی زندگی حضرت عیسی (علیه السلام) مفید خواهد بود:

۱- مسیحیان، چهار کتاب را به عنوان «انجیل» شناخته و آن را به عنوان اصلی‌ترین روایت از زندگی عیسی (ع) پذیرفته‌اند. کتاب مقدس مسیحیان، علاوه بر این چهار کتاب، بخش‌های متعدد دیگری نیز دارد که در متن حاضر، مورد نظر نبوده‌اند. این چهار کتاب که با نام انجیل‌های چهارگانه شناخته می‌شوند، سخنان و وقایعی هستند که یاران و پیروان حضرت عیسی (ع) از زندگی ایشان نقل کرده و مکتوب نموده‌اند. نام‌های این انجیل بدین شرح‌اند: انجیل متی، انجیل مرقس، انجیل لوقا، انجیل یوحنا. از این چهار تن، متی و یوحنا، دو تن از یاران دوازده‌گانه حضرت عیسی (ع) هستند که به آن‌ها «حواریون» گفته می‌شود. اما مرقس و لوقا عیسی (ع) را به چشم ندیده‌اند بلکه آن‌چه جمع‌آوری نموده‌اند، شرح زندگی عیسی (ع) از زبان شاگردان و پیروان ایشان است.

۲- خلاصه‌ای از زندگی عیسی (ع) در انجیل:

رومیان بر منطقه‌ای که ما امروز با نام فلسطین می‌شناسیم، حکمرانی می‌کنند. آن‌ها بر یهودیان سلطه دارند. اکنون یهودیان از دوران طلایی خود که داوود و سلیمان با اقتدار حکومت می‌کردند، بسیار دور شده‌اند و ضعف و افول را تجربه می‌کنند. بر طبق باور یهودیان، نجات‌بخش قوم یهود که «مسیح» نام دارد، از راه خواهد رسید و آنان را بار دیگر به شکوه و عظمت باز خواهد گردانید. یحیی (ع) به تبلیغ و اصلاحگری مشغول است و بشارت آمدن نجات‌بخش، یعنی مسیح، را می‌دهد. عیسی، در چنین زمانه‌ای، به دنیا می‌آید و در چنین شرایطی دعوت خود را آغاز می‌کند.

^۱ سوره بقره، آیه ۲۸۵

^۲ سوره زمر، آیات ۱۷ و ۱۸.

^۳ رجوع کنید به متن «چهره عیسی (ع) در اسلام»

^۴ رجوع کنید به متن «گزیده‌ای از سخنان عیسی مسیح (ع)»

عیسی(ع) از نزدیک بودن ملکوت آسمان‌ها سخن می‌گوید و امید و شور را در قوم خود، یعنی یهودیان، زنده می‌کند. یکی از مهم‌ترین خطبه‌های عیسی(ع)، **موعظه‌ی سر کوه** نام دارد. در این سخنان، عیسی از روحی سخن می‌گوید که از دل دینداری ما رخت برپسته است و خود را احیاگر سنت واقعی موسی(ع) معرفی می‌نماید.

مردمانی که تا پیش از آن، دینداری شریعت‌مآبانه‌ی علمای یهودی را پذیرفته بودند، اکنون حیات و عشق را تجربه می‌کنند. عیسی از شهری به شهر دیگر می‌رود و جذامیان را شفا می‌دهد؛ کوران را بینا می‌سازد و مردگان را زنده می‌کند و نشان می‌دهد که آن‌چه از دینداری ما دور شده است، امیدها و آرزوهایی بزرگ و زنده شدن به حیاتی پاک (در عین نومیدی) است که آن‌ها را محال می‌پنداریم. در این میانه، علمای یهودی، حاضر به همراهی نمی‌شوند و شروع به مقاومت و کارشکنی می‌کنند. آن‌ها خود را میراث‌دار موسی(ع) می‌دانند و می‌کوشند تا عیسی(ع) را در تقابل با دینی که خود می‌شناسند، قرار دهند. در انجیل، از علمای یهودی، با نام‌های مختلفی یاد می‌شود: فریسیان، مشایخ قوم، کاتبان، علمای دینی، صدوقیان، کاهنان و سران قوم. آن‌ها از اینکه عیسی با مطرودین جامعه (گناهکاران، جذامی‌ها، مردم عادی، تن فروشان و ...) نشست و برخاست می‌کند، به شدت حیرت زده‌اند و این را عملی غیر دینی می‌دانند. اما عیسی که خود را مسیح می‌داند، خویشتن را نجات‌بخش فراموش‌شدگان و گناهکاران اعلام می‌کند و در جای جای سخنان خود، به دینداری مایوسانه و کلیشه‌زده‌ی قوم خود و به رویکرد ریاکارانه و منفعت‌طلبانه‌ی سران قوم، انتقاد می‌کند و خواهان پاک شدن دین و خانه‌ی خدا از این‌گونه منفعت‌طلبی‌هاست. هم از این روست که مشایخ دینی، تصمیم می‌گیرند تا کار عیسی را یکسره کنند. عیسی یاران نزدیکی دارد که حواریون نامیده می‌شوند: پطرس، توما، متی، یوحنا، یهودای اسخریوطی و ... بر طبق روایات انجیل، در آخرین شبی که عیسی با شاگردان خود دیدار می‌کند، خبر دستگیری و شکنجه و کشته شدن خود را به یارانش اعلام می‌کند. این آخرین دیدار، **شام آخر** نام دارد.

آن‌گاه عیسی به همراه شاگردانش به **باغ جتسیمانی** می‌رود و در آن‌جا مشغول عبادت می‌شود. یکی از حواریون به عیسی(ع) خیانت کرده و او را تحویل مأمورانی می‌دهد که علمای یهود برای دستگیری عیسی(ع) فرستاده‌اند. علمای یهود، عیسی را به حاکم رومی شهر، پنتیوس پیلاطس، تحویل می‌دهند و از او می‌خواهند که عیسی را به صلیب بکشد. پیلاطس که به عیسی علاقه‌مند شده است، از این کار ابا دارد اما سران مذهبی اصرار و اعتراض زیادی می‌کنند و پیلاطس که از آشوب و بلوا بیم دارد، در یک اقدام تأمل‌برانگیز، عیسی را به مأمورانش می‌سپارد تا به صلیب کشند.

عیسی پس از شکنجه‌های فراوان، صلیب بر دوش به سمت جُلُجُتا می‌رود تا در آن‌جا به صلیب کشیده شود. در آن‌جا او در کنار دو محکوم دیگر به صلیب کشیده می‌شود اما سه روز پس از خاکسپاری زنده شده و به نزد حواریون خود بازمی‌گردد و به آن‌ها رسالت می‌دهد تا به سراسر جهان رفته و بگویند که عیسی که بود و برای چه زیست.

۳- شرح برخی کلمات و اصطلاحات مهم:

انجیل: به معنی «خبر خوش» است و به هر یک از چهار کتابی گفته می‌شود که توسط یاران و پیروان عیسی نگاشته شده است. انجیل‌های متعددی وجود داشته و دارند اما کلیسای کاتولیک، تنها چهار انجیل را به عنوان انجیل‌های معتبر قبول دارد: انجیل متی، انجیل مرقس، انجیل لوقا و انجیل یوحنا.

اورشلیم: شهری در استان یهودیه؛ مهم‌ترین شهر یهودیان در منطقه‌ی فلسطین امروزی که معبد سلیمان در آن‌جا قرار دارد. مسلمانان، این شهر را بیت‌المقدس می‌نامند.

باجگیر: در زمان حیات عیسی(ع)، رومیان بر مناطق یهودی حکومت می‌کردند و از یهودیان مالیاتی می‌گرفتند که خراج یا باج نامیده می‌شد. یهودیان، از رومی‌ها و سلطه‌ی آن‌ها بیزار بودند و از این رو از کسانی که به شغل باجگیری مشغول بودند، نفرتی بیش از اندازه

داشتند. آنان باجگیران را افرادی پول دوست و معامله گر می دانستند که به خاطر کسب درآمد، از ارزش های دینی خود دست شسته اند. متی، یکی از حواریون عیسی و نویسنده ی اولین انجیل، پیش از ملاقات با عیسی و دگرگون شدن زندگی اش، باجگیر بود.

پطرس: یکی از مهم ترین و مشتاق ترین یاران عیسی (ع).

پنتیوس پپلاطس: حاکم استان یهودیه در زمانی که عیسی به صلیب کشیده شد. او از مسؤلیت قتل عیسی شانه خالی کرد ولی از بیم آشوب و بلوای کاهنان بزرگ یهودی، دستور به صلیب کشیده شدن عیسی را داد.

تورات: نام پنج کتاب اول کتاب مقدس یهودیان، یعنی سفر پیدایش، سفر خروج، سفر لاویان، سفر اعداد و سفر تثبیه. کتاب مقدس یهودیان، بخش های دیگری نیز دارد.

جلیل: نام استانی که شهر ناصره، محل تولد عیسی (ع)، در آن قرار داشت.

رومیان: حکومت روم که پایتخت آن در رم، ایتالیا ی امروزی، بود و بر بخش های شرقی اروپا، ترکیه ی امروزی و مصر نیز حکومت داشت. در سال ۶۳ قبل از میلاد، رومیان اورشلیم را تصرف کردند و سلطه ی آن ها بر یهودیان آغاز شد. یهودیان مقید به هویت خود بودند و ازدواج و عمل به آداب و رسوم رومیان را نفی می کردند.

سامری ها: فرزندان مهاجرنشینان غیر یهودی که در قرن هشتم قبل از میلاد مسیح در شهر سامره سکونت داشتند. آنان فقط پنج کتاب نخست کتاب مقدس یهودیان را قبول داشتند و یهودیان به همین خاطر آنان را بدعت گذار می دانستند.

سبت: روز شنبه. در دین یهود این روز تعطیل است و مطابق شریعت یهودیان، مردم در طول هفته باید برای کسب روزی تلاش کنند اما در روز سبت، کاری نباید انجام دهند.

صدوقی ها: فرقه یا حزب یهودی ای که از طبقه ی اشراف و حاکم یهودیان تشکیل شده بود. آن ها فقط شریعت مکتوب (تورات) را قبول داشتند؛ محافظه کاران ثروتمندی که به تورات بسیار پای بند و مخالف نوآوری اعتقادی بودند و ارتباطی قوی با معبد هیکل داشتند. ایشان مقام «کاهن بزرگ» را در دست داشتند و موقعیت مسلطی در هیئت حاکمه داشتند. به دلیل تسلط سیاسی ایشان بر جامعه ی یهود، سیاستمداران رومی با آنان ارتباط داشتند. کاملاً روشن نیست که آنها چه انتظاری از «مسیح» داشتند اما با اطمینان می توان گفت که منتظر یک روستایی فلسطینی اهل ناصره، عیسی، نبودند.

قریسی ها: یکی از دو گروه اجتماعی مهم (در کنار صدوقی ها) در اورشلیم در زمان حیات عیسی (ع). این گروه، بسیار شریعت محور بودند و تلاش بسیار زیادی می کرد برای تفکیک هر آنچه یهودی است از آنچه یهودی نیست. فریسیان بیشتر گروهی دینی بودند تا سیاسی. از نظر آنان، مسیح موعود باید رهبر و معلمی دینی باشد که کاملاً به شریعت عمل کند و کسی است که می تواند مردم را به ندامت و توبه کشانده و به قدرت تورات رهنمون سازد. تفسیر متفاوتی که عیسی از شریعت به دست می داد و همنشینی او با «گناهکاران» اکثر فریسیان را خشمگین می کرد و به مخالفت برمی انگیزت.

کبوتر فروشان: در بخشی از زندگی عیسی (ع) گفته شده که او به معبد سلیمان وارد شد و بساط و میزهای کبوترفروشان و صرافان را واژگون کرد. یهودیان برای قربانی دادن جهت گناهان خود، کبوتری قربانی می کردند و کار کبوترفروشان، فروش کبوتر بدین منظور بود. ظاهراً، عیسی این رویکرد و سرگرم شدن به فروشنده گی در معبد خداوند را آلودگی ای می دانست که باید از آن دوری جست.

مسیح: نجات دهنده ای که یهودیان منتظر آمدن او هستند. خدا او را برای احیای قوم بنی اسرائیل و استقرار حق برای همه ی مردم می فرستند. مسیحیان، عیسی را مسیح می دانند. اما یهودیان سخن عیسی مبنی بر اینکه او مسیح است را نپذیرفتند.

ناصره: شهری که عیسی (ع) در آن زاده شد. به عیسی، عیسیای ناصری می گفتند.

هیکل: هیکل سلیمان یا معبد سلیمان. اولین معبد باستانی یهود بوده که در اورشلیم قرار داشته است. بر اساس کتاب مقدس، سلیمان این معبد را در زمانی که قوم اسرائیل متحد بود و تحت پادشاهی او قرار داشت بنا کرد.

یحیی: به او یحیی تعمید دهنده نیز می‌گویند. پیامبری یهودی‌ای است که مردم را به جهت آماده شدن برای آمدن مسیح، تعمید می‌داد.

۴- آدرس‌دهی مطالب انجیل‌های چهارگانه به این شکل است: (۲۷: ۲). در این مثال، عدد ۲۷، گویای فصل آیات و عدد ۲ گویای سطر آن فصل است. بنابراین، مثال حاضر به این شکل خوانده می‌شود: فصل ۲۷، سطر ۲.

۵- در ادامه نقشه‌ای از فلسطین قدیم که شهرهای مهمی چون ناصره، اورشلیم و ... را شامل می‌شد، قرار داده شده است. برای شناخت بیشتر سفرهای عیسی (ع) و داشتن تصویری از فضای جغرافیایی آن مناطق، می‌توانید، در ضمن مطالعه متن اناجیل، به این نقشه رجوع کنید.

